

1. PROJE ADI:

İL ÖLÇEĞİNDE PEYZAJ KARAKTER ANALİZİ VE TURİZM/REKREASYON AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ (PEYZAJ-44)

2. AMAÇ:

Amaç; ulusal, bölgesel ve yerel düzeydeki mekânsal planlama sürecine, hala ülkemizde yer verilmemiş peyzaj karakter analizi ve değerlendirmesi (peyzaj planlama) sürecinin entegrasyonu için il ölçeğinde ve Malatya pilot alanında bir model üretmektir. Bu süreç gelişmiş ülkelerde 1950'li yıllardan bu yana yer almaktadır. Ülkemizde üniversite eğitimi düzeyinde yer almakla birlikte pratikte mevzuat çerçevesinde yer almamaktadır. Mekân/alan planlamaları klasik olarak parametre bazında ve insan merkezli yürütülmektedir. Peyzaj planlama; doğa insan etkileşiminin oluşturduğu bir mekân olarak parametre yerine etkileşim mekanizmaları (doğal ve kültürel süreçler) üzerine yoğunlaşan bir bilim dalıdır. Önemli olan bir yerin özgün/yerel/ayırt edici peyzaj değerlerinin, yaşam tarzlarının, bu yaşam tarzının bağlı olduğu kültürel birikimin, bu kültürel birikimin doğayla etkileşiminin, doğal ve kültürel özellikleri biçimlendiren mekanizmaların ortaya konulmasıdır. Ancak böylece yaşanabilir, devamlılığı olan, kendi kendini yenileyen ve çoğaltan mekânlar üretilebilir. Peyzaj karakter analizi ve değerlendirme ile doğal yapıyı ve doğanın süreçlerini temel alarak ve bu temeli kültürel ve görsel değerlerle ilişkilendirerek koruma ve kullanım stratejileri ve fiziki planları üretilmektedir.

3. KAPSAM:

il ölçeğinde ve Malatya İli pilot alanında çalışılmıştır. Koruma açısından peyzaj koruma stratejileri üretilmiştir. Sektörel peyzaj rehberlerinde ise, peyzaj özelliklerinin sektörel planlama açısından değerlendirmelerinde kullanılacak yöntem üretilmiştir. Turizm ve rekreasyon ile tarım sektörlerine ilişkin peyzaj rehberleri Malatya İli pilot alanı kapsamında hazırlanmıştır.

4. YASAL ve RESMİ DAYANAK:

4.1. 2000 yılı Avrupa Peyzaj Sözleşmesi

Madde 6: Her bir Taraf: (i) Kendi toprakları üzerindeki peyzajları tanımlamayı; (ii) Peyzajlarının özelliklerini ve onları dönüştüren güç ve baskıları analiz etmeyi; (iii) Değişimleri kaydetmeyi; ve böylece tanımlanmış olan peyzajları, ilgili taraflar ve toplum tarafından verilen özel değeri göz önüne alarak değerlendirmeyi taahhüt eder. Öte andan, aynı sözleşme ile her bir Taraf peyzajı, bölge ve kent planlama ile ilgili ülke politikaları ile ülkenin kültürel, çevresel, tarımsal, sosyal ve ekonomik politikalarıyla; aynı zamanda peyzaj üzerinde olası doğrudan veya dolaylı etkisi olabilecek diğer politikalarıyla da bütünleştirmeyi taahhüt etmiştir.

4.2. TMMM tarafından 10 Haziran 2003'te 4881 sayılı yasayla onaylanmasının ardından 17 Haziran 2003 tarih ve 24141 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren "**Avrupa Peyzaj Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun**" (yürütmeden sorumlu kurum T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı olup ilgili kurumlarla koordinasyonu sağlamak görevleri arasındadır).

4.3. Kentleşme Şurası Komisyon Raporları

(Kentsel tasarımı planlama, mimarlık ve peyzaj mimarlığı ortak alanı olarak tanımlanmıştır ve peyzaj planlamanın mekânsal planlama sürecinde yer alması gerektiği vurgulanmaktadır)

5. ULUSAL YAYGINLAŞTIRMA ARAÇLARI

Ulus sathında yaygınlaştırma araçları mekânsal planlama süreç ve mekanizmalarıdır.

Peyzaj karakter analizi ve değerlendirmesi, bilhassa Valilikler, Belediyeler ve Bakanlıklar tarafından hazırlanan veya hazırlatılan mekânsal planlama ve yönetim çalışmaları için ön eylem alanlarından biridir (2009 Kentleşme Şurası Mekânsal Planlama Grubu ön görüşü olarak).

6. . PROJENİN SONRAKİ AR-GE KAPASİTESİ

- 6.1. Peyzaj Bilgi Sisteminin veri tabanı tasarımı mimarisinin iyileştirilmesi ve yaygınlaştırılması
- 6.2. Ulusal Biyoçeşitlilik Veri Tabanının peyzaj birimlerine dayandırılması ya da ilişkiel arayüz sağlanarak geliştirilmesi
- 6.3. İl ölçeğindeki peyzaj karakter analizi ve değerlendirmesi çalışmalarının ulusal (üst ölçekle) ve yerel (alt ölçekle) ilişkiel bağlantılılığının ve mekansal planlama sürecinde ki işleyişinin modellenmesi

7. PROJE SONUÇLARININ ÖNCELİKLİ DEĞERLENDİRME ALANLARI

7.1. MALATYA İLİ KAPSAMINDA

- 7.1.1. Malatya Büyükşehir Belediye'si imar mevzuatına peyzaj karakter analizi ve değerlendirmesi sürecinin dâhil edilmesi (en iyi örneklerden biri: İngiltere il ölçeği)
- 7.1.2. Malatya İli Çevre Düzeni planının proje sonuçlarını ve güncel veri alt yapısının kullanılarak oluşturulması
- 7.1.3. PEYZAJ-44 interaktif web sayfasına Valilik ve Belediyeden link sağlanması (PEYZAJ-44 interaktif web sayfası Malatya İli Peyzaj Karakter Analizi ve Değerlendirmesi çalışmalarının sunulduğu ve mekânsal sorgulamanın yapılabildiği bir ortamdır. Geçici olarak www.verikure.com/pbs/peyzaj44 sayfasından sunulmaktadır. Kısa süre içerisinde T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından sunulacaktır.
- 7.1.4. Malatya İli biyoçeşitlilik çalışmasının peyzaj birimlerine dayandırılması ya da ilişkiel arayüzü sağlanarak; kalkınma ajansları ya da Valilik ve İl Özel İdaresi aracılığıyla geliştirilmesi (Ulusal biyoçeşitlilik veri tabanının oluşturulması için planlanan süre önümüzdeki 5 yıldır)

7.2. ULUSAL KAPSAMDA

- 7.2.1. Malatya İli ölçeğinde model üretilen peyzaj karakter analizi ve değerlendirmesi sürecin tüm iller için hazırlanması ve Çevre Düzeni İle İl Çevre Düzeni Planlarına aktarılması (İl Çevre Düzeni planları tüm ülke için tamamlanmıştır. Ancak revizyonlar başlamak üzeredir. T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bu planların hazırlanmasına dair yönetmeliği kapsamında tanımlanmış işlere "peyzaj karakter analizi ve değerlendirmesi" başlığını eklediği takdirde proje modeli tüm illere yansıtılabilecektir.
- 7.2.2. PEYZAJ-44 veri tabanı tasarımı mimarisi çerçevesinde tüm illerin Peyzaj Bilgi Sistemlerinin oluşturulması